

Naslov originala
Vicki Myron with Bret Witter
“Dewey”

Copyright © 2008 by Vicki Myron
Translation Copyright © 2010 za srpsko izdanje
ČAROBNA KNJIGA

Dizajn korice
Marija Gajšin
Copyright © Čarobna knjiga

Autor fotografije na naslovnoj strani
Richard Kresbach

Urednik
Borislav Pantić

ISBN 978-86-7702-138-2

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, preštamovati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača.

Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2010.

VIKI MAJRON
s Bretom Viterom

DJUI

Prevela
Sanja Bošnjak

**Čarobna
knjiga**

Baki, mami, i Džodi –
trima predivnim ženama koje su volele
Djuija gotovo koliko i ja

Sadržaj

<i>Uvod: Dobro došli u Ajovu</i>	11
<i>Prvo poglavlje: Najhladnije jutro</i>	17
<i>Drugo poglavlje: Savršeni dodatak</i>	24
<i>Treće poglavlje: Djui Ridmor Buks</i>	32
<i>Četvrto poglavlje: Dan u biblioteci</i>	40
<i>Peto poglavlje: Mačja trava i gumice</i>	49
<i>Šesto poglavlje: Moneta</i>	57
<i>Sedmo poglavlje: Avenija Grand</i>	66
<i>Osmo poglavlje: Mačkov najbolji prijatelj</i>	73
<i>Deveto poglavlje: Djui i Džodi</i>	83
<i>Deseto poglavlje: Daleko od kuće</i>	92
<i>Jedanaesto poglavlje: Igra žmurke</i>	103
<i>Dvanaesto poglavlje: Božić</i>	113
<i>Trinaesto poglavlje: Sjajna biblioteka</i>	121
<i>Četrnaesto poglavlje: Djuijev veliki beg</i>	133
<i>Petnaesto poglavlje: Omiljeni spenserski mačak</i>	143
<i>Šesnaesto poglavlje: Čuveni mačak iz biblioteke u Ajovi</i>	150
<i>Sedamnaesto poglavlje: Djui u savremenom svetu</i>	158
<i>Osamnaesto poglavlje: Mačak među knjigama</i>	168

<i>Devetnaesto poglavlje: Najzibirljiviji mačak na svetu</i>	179
<i>Dvadeseto poglavlje: Djujjevi novi prijatelji</i>	193
<i>Dvadeset prvo poglavlje: Šta nas čini posebnim?</i>	202
<i>Dvadeset drugo poglavlje: Djuj ide u Japan</i>	214
<i>Dvadeset treće poglavlje: Sećanja na mamu</i>	224
<i>Dvadeset četvrto poglavlje: Djujjeva ishrana</i>	237
<i>Dvadeset peto poglavlje: Sastanak</i>	244
<i>Dvadeset šesto poglavlje: Djujjeva ljubav</i>	251
<i>Dvadeset sedmo poglavlje: Ljubav prema Djujju</i>	257
<i>Epilog: Poslednje misli iz Ajove</i>	262
<i>Zahvalnice</i>	267

DJUI

Uvod

Dobro došli u Ajovu

Usred Sjedinjenih Država nalazi se površina od hiljadu i po kvadratnih kilometara, između reke Misisipi na istoku i pustinja na zapadu. Tu se pružaju valovita brda, ali nema planina. Ima reka i potoka, ali vrlo malo velikih jezera. Vetar je izlazio vrhove stena, i prvo ih je pretvorio u prašinu, zatim u blato, pa u zemlju i, konačno, u izvrsnu crnicu. Ovde su putevi ravni, i protežu se ka obzorju u dugim, neprekidnim linijama. Nema uglova, samo povremene, gotovo neprimetne krivine. Ova zemlja je premerena i isparcelisana za farme; krivine su ispravke na graničnim linijama. Tačno na svaki kilometar, svaki put je presečen drugim gotovo savršeno ravnim putem. Unutar toga se nalazi kvadratni kilometar oranice. Uzmite milion takvih kvadratnih kilometara, povežite ih, i dobićete jednu od najvažnijih poljoprivrednih oblasti na svetu. Velike ravnice. Korpa s hlebom. Unutrašnjost. Ili, kao što mnogi misle, prostor koji preletite na putu za neko drugo odredište. Ostavljam im njihove okeane i planine, plaže i skijališta. Ja uzimam Ajovu.

Na severozapadu Ajove, nebo zimi guta seoske kuće. Hladnim danima, kada tamni oblaci naiđu preko ravnice, kao da zatalasaju zemlju poput pluga. U proleće je svet ravan i pust, pun smeđe zemlje i tuluzine koja čeka da bude preorana, a nebo i zemlja su

u savršenoj ravnoteži kao tanjir na štapu. Ali kada biste došli u kasno leto, zakleli biste se da će zemlja izgurati nebo sa slike. Kukuruz je visok gotovo tri metra, a svetlozeleni listovi ukrašeni su sjajnim zlatnim kićankama. Okruženi ste njima, izgubljeni među zidovima kukuruza, ali stanite na malu izbočinu na putu, samo metar visoku, i videćete beskrajna polja prekrivena zlatnozelenim, svilenim vlatima koja se presijavaju na suncu. Te svilene niti su organi za razmnožavanje kukuruza, hvataju polen, jedan mesec lepršaju zlatnožute, a onda se lagano suše i dobijaju smeđu boju pod jakom letnjom vrućinom.

To volim u severozapadnoj Ajovi: uvek se menja. Ne onako kako se menjaju predgrađa kada jedan lanac restorana zameni drugi ili kako se menjaju gradovi kada niču zgrade sve jedna viša od druge, već na način na koji se menja priroda; lagano napred-nazad u blagom kretanju koje uvek klizi napred, ali nikada suviše brzo. Ovde nema mnogo prodavnica kraj puteva. Nema zanatskih radnji. Nema pijaca. Seoske kuće, kojih je svake godine sve manje, grle put. Gradovi niču iznenada, postavljaju natpise DRAGULJ U KRUNI AJOVE ili ZLATNA KOPČA NA KUKURUZNOM POJASU, i podjednako brzo nestaju. Dva minuta, i nema ih. Silos za žito ili mlin, možda glavna ulica s prodavnicom, mestom za obedovanje. Na svakih desetak kilometara, kraj puta se nalazi groblje, s malim neupadljivim obeležjima ispod niskih kamenih zidova. Tu su se nalazile humke prvih naseljenika koje su prerasle u proširene porodične parcele i konačno u gradska groblja. Niko ne želi da bude sahranjen daleko od kuće, i niko ne želi da protraći mnogo zemlje. Iskoristi što možeš. Neka bude jednostavno. Ostani u blizini.

Onda, baš kad odlutate, otplovite u razmišljanje uz vrstu kukuruza s druge strane uzvišenja, put se širi i prolazite pored niza prodavnica: nameštaj Met, hotel Gvozdeni konj, restoran Najbolje rebro, ali takođe i Volmart, Mekdonalds, Motel 6. Skrenite na sever kod semafora, prvo skretanje nakon osamdeset kilometara bez obzira u kom pravcu vozite, a da ne spominjem da je to prvi semafor, i za tren ćete iza sebe ostaviti te lance i vozićete se preko prelepog niskog mosta na reci Mali Sijuks pravo u srce Spensera, u Ajovi, gradića koji se nije mnogo izmenio još od 1931.

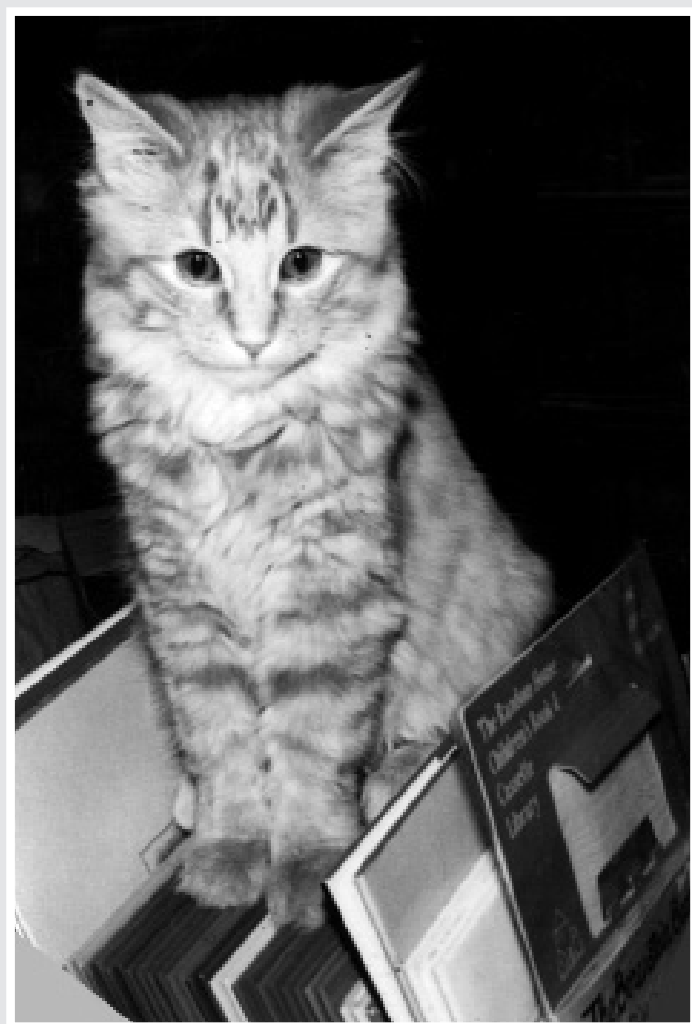
Centar Spensera je slika i prilika američkog gradića: redovi prodavnica koji povezuju dvospratne i trospratne zgrade gde ljudi zaustavljaju automobile kraj ivičnjaka, izlaze, i šetaju. Vajt Drag, muška odeća Edi Kvin, i nameštaj Stefan posluju već decenijama. Hen Haus prodaje ukrasne predmete domaćicama i povremenim turistima koji svrate na putu do jezerske oblasti u Ajovi, tridesetak kilometara na sever. Tu je i hobi prodavnica koja prodaje makete aviona, papirnica, i prodavnica koja iznajmljuje boce s kiseonikom i invalidska kolica. Prodavnica usisivača. Bioskopi na Grandu. Stari bioskop koji i dalje radi, mada prikazuje samo stare filmove otkako se južno od mosta otvorio sinepleks sa sedam ekrana.

Centar se završava kod hotela, osam blokova od mosta. Hotel. To mu je u stvari ime. Bio je poznat kao Tegni u kasnim dvadesetim kada je predstavljao i najbolji smeštaj u okolini, i autobusku i železničku stanicu, i pravi restoran u kome se sedelo i večeralo. Pred kraj Velike depresije, postao je jeftino prenoćište i, kako legenda kaže, gradski kupleraj. Petospratna zgrada, od obične crvene cigle i građena da traje, konačno je napuštena, zatim ponovo osposobljena 1970, ali do tada su se glavna dešavanja premestila pet blokova dalje niz Aveniju Grand u Sestrin kafić na glavnoj ulici,

jednostavan restoran s plastičnim stolovima, filter kafom, i zadimljenim separeima. Svako jutro se kod Sestre okupljaju tri grupe muškaraca: stariji ljudi, oni još stariji, i zaista stari. Zajedno upravljaju Spenserom proteklih šezdeset godina.

Iza ugla posle Sestrinog kafića, preko malog parkirališta i samo pola bloka dalje od Avenije Grand, nalazi se niska siva betonska zgrada: spenserska Gradska biblioteka. Zovem se Viki Majron, i radim u toj biblioteci već dvadeset pet godina, poslednjih dvadeset kao direktorka. Nadgledala sam dolazak prvog računara i izgradnju čitaonice. Posmatrala sam decu kako odrastaju i odlaze, samo da bi se vratili na ista vrata deset godina kasnije sa sopstvenom decom. Možda spenserska Gradska biblioteka i ne izgleda naročito lepo, barem ne na prvi pogled, ali ona je glavni ukras, središte, srce ove priče iz unutrašnjosti. Sve što ću vam ispričati o Spenseru – i obližnjim farmama, jezerima, katoličkoj crkvi u Hartliju, školi u Moneti, fabrici kutija, i prekrasnom starom belom panoramskom točku u Parku Arnold – sve na kraju vodi do ove male sive zgrade i do mačka koji je tu živio više od devetnaest godina.

Kakav uticaj može imati jedna životinja? Koliko života može da dodirne jedan mačak? Kako je moguće da napušteno mače pretvori malu biblioteku u mesto okupljanja i turističku atrakciju, nadahne klasični američki gradić, poveže čitavu oblast, i konačno postane poznato širom sveta? Ne možete ni pokušati da odgovorite na ova pitanja dok ne čujete priču o Djuiju Ridmoru Buksu, voljenom mačku biblioteke u Spenseru, u Ajovi.

Prvo poglavlje

Najhladnije jutro

Osamnaestog januara 1988. ponedjeljak u Ajovi bio je oštro hladan. Prethodne noći, temperatura se spustila na minus petnaest, ako ne računamo vetar, koji se zavlačio i ispod kaputa i šticao kosti. Bilo je smrtno hladno, tako da je i disanje bilo bolno. Nedostatak ravnice je to što, čitava Ajova to zna, nema ničega da zaustavi vremenske nepogode. A one se spuštaju iz Kanade, preko Dakota, pa pravo u grad. Prvi most u Spenseru preko Malog Sijuksa, izgrađen krajem 1800, morao je da bude uklonjen zato što je reku tako pritisnuo led da su se svi plašili kako će se stubovi srušiti. Kada je gradski vodeni toranj izgoreo 1893 – vatra je zahvatila bale slame koje su štitile cev za pumpanje vode od smrzavanja, a sve obližnje pumpe za vodu su se zaledile – sedamdesetak centimetara debeo, tri metra širok kotur leda iskliznuo je s vrha rezervoara, udario u gradski rekreacioni centar, i raspršio se po čitavoj Aveniji Grand. Takva vam je zima u Spenseru.

Nikada nisam volela rano da ustajem, naročito mračnim i oblačnim januarskim danima, ali uvek sam bila odgovorna. U pola osam ujutru bilo je nekoliko automobila na putu, kada sam se prevezla deset blokova do posla, ali, kao i obično, moj auto je bio prvi na parkiralištu. Preko puta ulice, spenserska Gradska biblioteka bila je prazna – nije bilo svetla, kretanja, niti bilo kakvih

zvukova dok ja nisam pritisnula prekidač i oživila je. Grejanje se automatski uključilo tokom noći, ali tako rano ujutru biblioteka je još bila ledena. Kome je palo na pamet da podigne zgradu od betona i stakla na severu Ajove? Bila mi je potrebna kafa.

Smesta sam otišla do prostorije za osoblje biblioteke – male kuhinje s mikrotalasnom, sudoperom i frižiderom, za koji bi većina rekla da je prilično neuredan, s nekoliko stolica i telefonom za privatne pozive – okačila kaput i pristavila kafu. Zatim sam pregledala nedeljne novine. Većina lokalnih tema mogla je imati uticaj na biblioteku, ili obrnuto, biblioteka na njih. Lokalne novine, *Spenser dejli reporter*, nisu izlazile nedeljom i ponedeljkom, tako da je ponedeljak pre podne samo nastavak vikenda.

„Dobro jutro, Viki“, pozdravila me je Džin Holis Klark, pomoćnica direktorke biblioteke, skidajući šal i rukavice. „Na polju je opako.“

„Dobro jutro, Džin“, uzvratila sam, i odložila novine.

Na sredini prostorije za osoblje, uz stražnji zid, stajala je velika metalna kutija sa zaključanim poklopcem. Kutija je bila sedamdeset centimetara visoka i preko metar široka, otprilike veličine kuhinjskog stola za dve osobe ako bi mu presekli noge na pola. Metalni levak se dizao s vrha kutije, i nestajao u zidu. Na drugom kraju, u uličici iza zgrade, nalazio se metalni otvor: za vraćanje knjiga posle radnog vremena biblioteke.

Svašta se može naći u prijemnoj kutiji biblioteke – smeće, kamenje, grudve snega, limenke sokova. Bibliotekari o tome ne pričaju, zato što bi ljudima moglo svašta da padne na pamet, ali svi se oni s time susreću. Verovatno i videoteke imaju slične poteškoće. Ako ugradite prorez u zid, to je isto kao da tražite nevolju, naročito ako se, kao što je to slučaj s Gradskom bibliotekom u Spenseru, taj

otvor nalazi u sporednoj uličici preko puta gradske srednje škole. Nekoliko puta nas je usred popodneva preplašio glasan prasak iz prijemne kutije. Unutra bismo našli petardu.

Nakon vikenda, prijemna kutija je takođe bila puna knjiga, tako da sam ih svakog ponedjeljka stavljala na kolica za knjige da bi ih službenici pregledali i kasnije u toku dana vratili na police. Kada sam se tog naročitog ponedjeljka vratila s kolicima, Džin je tiho stajala nasred prostorije.

„Čula sam buku.“

„Kakvu buku?“

„Iz prijemne kutije. Mislim da je neka životinja.“

„Šta?“

„Životinja. Mislim da je u prijemnoj kutiji neka životinja.“

Tada sam i ja to čula, prigušeno komešanje ispod metalnog poklopca. Nije zvučalo kao da potiče od životinje. Više je podsećalo na pokušaje nekog starca da pročisti grlo. Ali teško da je to bio starac. Otvor na vrhu levka bio je širok samo nekoliko centimetara, tako da bi to bilo prilično tesno. Bila je životinja, nisam sumnjala, ali kakva? Kleknula sam, podigla poklopac, i nadala se da je veverica.

Prvo što sam osutila bio je nalet ledenog vazduha. Neko je zaglavio knjigu u prorez, i on je ostao otvoren. U kutiji je bilo hladno baš kao i napolju; možda i hladnije, pošto je bila obložena metalom. Unutra je moglo da se čuva zamrznuto meso. Još sam se borila za dah kada sam ugledala mače.

Bilo je sklupčano u prednjem levom uglu kutije, sa spuštenom glavom, nožicama zavučenim ispod, i trudilo se da izgleda što je manje moguće. Knjige su bile nasumice naslagane na vrhu kutije i delimično ga sakrivale od pogleda. Jednu sam pažljivo podigla

da bolje vidim. Mače me je pogledalo, lagano i tužno. Zatim je spustilo glavu i zavuklo se u svoju rupu. Nije se trudilo da izgleda opasno. Nije pokušavalo da se sakrije. Čak mislim da nije bilo ni uplašeno. Samo se nadalo da će biti spaseno.

Znam da je otrcano reći da sam se rastopila, ali mislim da mi se u tom trenutku upravo to dogodilo: kao da mi je nestala i poslednja kost u telu. Nisam sentimentalna osoba. Samohrana sam majka i seoska devojka koja je proživela teška vremena, ali ovo je bilo tako, tako... neočekivano.

Podigla sam mače iz kutije. Moje ruke su ga skoro progutale. Kasnije smo saznali da je bilo osam nedelja staro, ali izgledalo je kao da ima tek osam dana, pa i manje. Bilo je tako mršavo da su mu se rebra mogla prebrojati. Osetila sam kako mu srce lupa, a pluća se nadimaju. Siroto mače je bilo tako slabo da je jedva držalo glavu, i neobuzdano je drhtalo. Otvorilo je usta, ali zvuk, koji je izašao posle dve sekunde, bio je slab i hrapav.

I bilo je hladno. Toga se najviše sećam, jer nisam mogla da verujem da živa životinja može biti tako hladna. Izgledalo je kao da u sebi nema nimalo topline. Zato sam ga prigrlila da ga zagrejem svojim telom. Mače se nije opiralo. Umesto toga, šćućurilo mi se uz grudi, i položilo mi glavu na srce.

„Sto mu muka“, izustila je Džin.

„Sirota dušica“, rekla sam, i privila ga još čvršće.

„Preslatko je.“

Neko vreme smo obe ćutale. Samo smo zurile u mače. Konačno, Džin upita: „Šta misliš, kako je dospelo unutra?“

Nisam razmišljala o prethodnoj večeri. Mislila sam samo na sadašnji trenutak. Bilo je prerano da bismo zvale veterinara, koji je trebalo da dođe tek za jedan sat. Ali mačetu je bilo tako hladno. Čak i u toplini mog naručja, osećala sam kako drhti.

„Moramo nešto da uradimo“, zaključila sam.

Džin je dohvatila peškiri, i zamotali smo mališu tako da mu je samo nos virio, a ogromne oči u neverici zurile iz senke.

„Hajde da ga okupamo u toploj vodi“, predložila sam. „Možda će to zaustaviti drhtanje.“

Napunila sam sudoperu u prostoriji za osoblje toplom vodom i proverila je laktom, dok sam mače stiskala u rukama. Kliznulo je u sudoperu kao kocka leda. Džin je pronašla šampon u ormariću za alat, i istrljala sam mače lagano i pažljivo, gotovo ga mazeći. Kako je voda postajala sve više siva, neobuzdano podrhtavanje pretvaralo se u tiho predenje. Nasmejala sam se. Mače je bilo žilavo. Ali i tako mlado. Kada sam ga konačno izvadila iz sudopere, izgledalo je kao preporođeno: oči s velikim kapcima i velike uši koje su mu štrčale od slične glavice i još sitnijeg tela. Mokro, bespomoćno, tiho je mjaukalo za majkom.

Osušile smo ga sušilicom koju smo koristili za sušenje lepila na časovima domaćinstva. Tridesetak sekundi kasnije, držala sam prelepo, narandžasto, dugodlako mače. Mače je bilo tako prljavo da sam isprva mislila da je sivo.

Do tada su već stigle i Doris i Kim, i u prostoriji za osoblje bilo nas je četiri, i sve smo gugutale nad mačetom. Odjednom ga je dodirivalo osam ruku. Ostale tri službenice su razgovarale dok sam ja tiho ljuljuškala mače kao bebu i njihala se s noge na nogu.

„Odakle je došlo?“

„Iz prijemne kutije.“

„Ne!“

„Je li muško ili žensko?“

Podigla sam pogled. Sve tri su me posmatrale. „Muško“, odgovorila sam.

„Prelep je.“

„Koliko je star?“

„Kako li je dospeo u kutiju?“

Nisam ih slušala. Samo sam gledala mače.

„Tako je hladno.“

„Užasno hladno.“

„Najhladnije jutro u godini.“

Trenutak tišine, a zatim: „Mora da ga je neko ubacio u kutiju.“

„Strašno.“

„Možda su pokušavali da ga spasu. Od hladnoće.“

„Ne znam... tako je bespomoćan.“

„Tako je mali.“

„Prelep je. O, srce mi se slama.“

Spustila sam ga na sto. Siroto mače je jedva stajalo. Jastučići su mu na sve četiri šape bili promrzli, i u narednih nekoliko nedelja pobeleli su i ogulili se. Ipak, mače je uspelo da uradi nešto zaista čudesno. Uspelo je da stoji na stolu i polako se zagledalo u svako lice. Onda je počelo da hramlje. Kada smo sve ispružile ruke da ga pomazimo, protrljalo je glavicu o naše ruke i počelo da prede. Zaboravilo je užasne događaje iz svojih prvih dana. Zaboravilo je okrutnu osobu koja ga je ubacila u prijemnu kutiju biblioteke. I kao da je od tog trenutka želelo lično da se zahvali svakoj osobi koju je srelo zato što smo mu mi spasle život.

Tada je prošlo već dvadeset minuta otkako sam izvukla mače iz prijemne kutije, i imala sam dovoljno vremena da razmislim o nečemu – o nekadašnjem običaju da se u biblioteci drže mačke, mojim neprestanim nastojanjima da biblioteku učinim prijatnijom i privlačnijom, zalihama činija i hrane i mačjeg izmeta, poverljivog

izraza na mačkovom licu kada mi se zagnjurio u grudi i pogledao me u oči. Dakle, bila sam savršeno pripremljena kada me je neko na kraju upitao: „Šta ćemo s njim?“

„Pa“, odvratila sam, kao da mi je ta misao upravo pala na pamet, „možda bismo mogle da ga zadržimo.“

**Viki Majron
s Bretom Viterom
Djui**

Izdavač:
Čarobna knjiga

Za izdavača:
Borislav Pantić

Plasman:
021/439697

Lektura:
Slobodan Guberinić

Prelom i priprema za štampu:
Dragan Bibin

Štampa:
Rubikon, Beograd

Tiraž:
800

CIP - Katalogizacija u publikaciji Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.111(73)-31
821.111(.)

MAJRON, Viki

Djui / Viki Majron s Bretom Viterom; prevod: Sanja Bošnjak. - Beograd: Čarobna knjiga, 2010 (Beograd:Rubikon). - 270 str.; 21 cm.

Prevod dela: Dewey / Vicki Myron with Bret Witter.
- Tiraž. 800

ISBN 978-86-7702-138-2
COBISS.SR-ID 178873356